

Skötselplan

Kasernområdet och närövningsfältet

- solitära bin och blomrika marker -

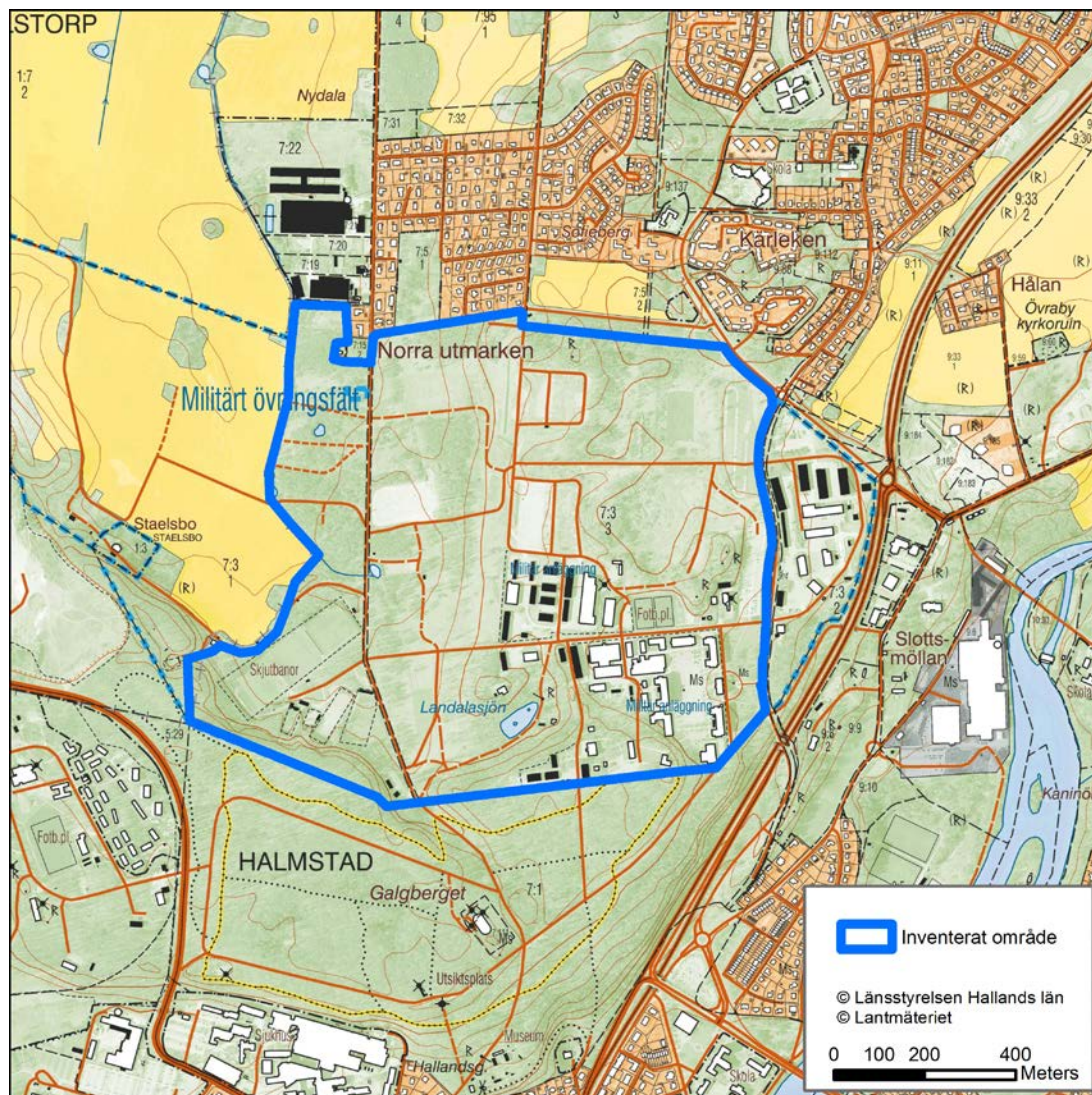
LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Länsstyrelsen 2019, Naturvårdsenheten

Författare: Kill Persson, MiNa Natur. Kartor: Monica Mathiasson, Länsstyrelsen

Meddelande: 2019:16, ISSN: 1101-1084, ISRN: LSTY-N-M-2019/16--SE

Karta över området

Naturvärden

Naturvärdena i Kasernområdet är mycket höga. Framför allt så finns här en unik gaddstekelfauna i form av flera rödlistade bin. Det starkt hotade stäppbandbiet ^{EN} förekommer här tillsammans med arter som punktblodbi ^{NT}, smygstekellik glasvinge ^{NT} och mindre pansarstekel ^{NT} se Bilaga 3 Förteckning över rödlistade och regionalt intressanta arter. Området är drygt 122 hektar stort varav den öppna delen är omkring hälften av ytan, 63 ha. Skog omfattar ca 23 hektar och resten utgörs av byggnader och mark i anslutning till dessa.

Basen för den rika insektsfaunan är den goda förekomsten av pollen- och nektarproducerande växter. Från vårens första blommande sälgar och andra viden (*Salix*-arter), via försommarens åkervädd och kärringtand till sensommarens ängsvädd och fibble-hav är tillgången på föda till flygande adulta insekter och som till uppfödning av larver hela tiden mycket god. Kombinationen av blommande örter som under hela växtsäsongen avlöser varandra parallellt med att det i närområdet finns gott om boplatser i form av sandblottor och andra

slitna markområden ger förutsättningar för de höga naturvärden som finns i området. Exempel på rödlistade arter som hittas i området är våddsandbi (*Andrena hattorfiana*), stäppbandbi (*Halictus leucaheneus*) och punktblodbi (*Sphecodes puncticeps*).

Här och var finns mindre dungar och glesa rader av träd och buskar som bryter vindar och skapar en struktur som ytterligare gynnar insektlivet. Träd och buskar inom området får inte breda ut sig över idag öppna gräsytor. Här finns även en del rester av murar och andra ägogränser från perioden då ett flertal mindre gårdar fanns i området.

I området närmast Regementsbyggnaderna finns en del äldre tall, ek och björk. Förekomsten av gamla träd och ersättare till dessa är en annan värdefull struktur för den biologiska mångfalden.

I områdets sydvästra hörn ligger del av den bokskog som i övrigt präglar Galgberget. Denna del bevaras som den är och fortsätter att utvecklas till gammal, grov bokskog.

Längs områdets västra del finns några våtmarker (f d mägerhål) i ett område med yngre lövskog med mer allmänna natur- och friluftsvärden. Våtmarkerna i sig är viktiga miljöer för groddjur och vattenlevande insekter.

Skötselåtgärder

Se Bilaga 1 (karta) och 2 (tabell) för mer detaljerade anvisningar.

De öppna delarna fortsätter att skötas med en kombination av återkommande vårbränning och slåtter. Det slagna materialet tas om möjligt bort, kan inte detta ske är det viktigt att sådana ytor nästkommande vår prioriteras för bränning. Bränningen och slåtter magrar ut markerna på växtnäringsämnen och innebär att igenväxningen går långsammare.

För att skapa praktiska indelningar, säkra bränningsområden, kan brandgator i form av grussträngar grävas. Markskiktet grävs bort så att mineraljorden (sand och grus) kommer fram. Brandgatan kan underhållas med några års mellanrum genom en förnyad grävning. Omfattningen på bränningarna kan variera men varje del av de öppna ytorna ska hävdas (slåtter/bränning) åtminstone vartannat år. Merparterna av markerna ska hävdas varje år, *skötselområde 5-6-7*. Rövning av vedväxter kan ske i detta område, framför allt av björk och asp. Blommande bärande buskar samt en del säl/videbuskar sparas.

Tallskogen runt Landalassjön och björkskogen vid skjutbanan kan med fördel påverkas av naturvårdsbränningen, *skötselområde 1*.

Den breda lövklädda delen med några våtmarker i områdets västra del kan lämnas för fri utveckling samtidigt som vägar och stigar gör det tillgänglig för friluftslivet, *skötselområde 4*. Våtmarkernas (branddammarnas) sydvästra del hålls öppen vilket ger solbelysning på vattenspegeln. Detta gynnar många vattenlevande insekter. Eventuella diken i området kan underhållas. Det är viktigt att massor vid rensning inte placeras så att skötsel med slåtter och bränning försvåras.

I det sydvästra hörnet där Galgbergets bokskog når in i Kasernområdet får skogen utvecklas med åldriga lövträd. Inkommande gran röjs vart 10:e år, *skötselområde 2*.

Verksamhet som körning, markarbeten, normalt underhåll av diken m m är inget hot mot naturvärdena. Det rika inslaget av blottad sand som den verksamheten skapar är en grundförutsättning för de höga naturvärdena i området och en ökad körning eller andra liknande åtgärder är enbart positivt ur naturvårdssynpunkt.

Det som hotar kvaliteterna är ohävd i form av igenväxning, upphörd bränning och påföring av näringsrika jordmassor.

Bilagor

1. Karta med skötselområden
2. Skötselåtgärder
3. Förteckning över rödlistade och regionalt intressanta arter inklusive Insektsfynd skjutfälten 2014

 Skötselområden

© Länsstyrelsen Hallands län
© Lantmäteriet

Kasernområdet Naturvårdande skötselplan

Bilaga 2

läs tillsammans med "Skötselåtgärder" sid 4

Nr	Areal (ha)	Naturtyp	Beskrivning	Mål	Skötsel
1	8,4	Lövblandade barrskogar	Höjdrygg dominerad av tallskog med inslag av ek och björk. Enstaka granar och sälg.	Glest trädbevuxen höjd med örtrikt fältskikt. Åldriga träd av tall och ek med enstaka sälgar. Ett öppet bryn mot Gipen.	Återkommande bränning av fältskiktet även inne under träden, åtminstone 1 gång/4 år. Røj runt gamla ekar och tallar så att dessa friställs. Även ersättare (yngre och medelålders tallar och ekar) till evighetsträden ska ses ut och skötas likadant. Eventuell granföryngrig röjs bort. Brynet mot Gipen kan användas som "spontan" parkering för att skapa störning. Inget material ska påföras här.
2	5,1	Ädellövskog med triviallöv	Bokskog med inslag av ek, lönn och en del björk, sälg och gran. Del av Galgbergets skogar.	Bokskog med inslag av gamla träd och död ved. Föryngring med bok förekommer. I brynet står enstaka sälgar.	Granröjning vid behov. Sälj gynnas. Stigar hålls framkomliga.
3	7,2	Öppen mark, gräsmattor	Skjutbanan, gräsmatteytor med ridåer av björkskog.	Gräsytor har en mer ängsliknande karaktär, dvs det ska finnas gott om örter. Björkridåerna hålls glesa.	Gräsmattorna sköts på ett mer slätterängsliknande sätt, slätter kan ske flera gånger under säsongen. Materialet ska tas bort. Gräsytor kan även brännas tidigt om våren. Ingen gödsling av gräsytor.
4	11,2	Trivial-lövskogar	Lövträdsbevuxen f d åkermark med björk, al, asp och lönn. Enstaka alm, sälg och ask förekommer. Tre våtmarker finns. Här och var går vägar och stigar genom området.	Lövskog med inslag av gamla träd och gott om död ved. Vägar och stigar är framkomliga. Våtmarkerna hålls öppna.	Röjning vid behov längs vägar, stigar och runt våtmarker. Vid våtmarker öppnas vegetaionen mot väster/söder så att solljuset når vattenytan.
5	3	Öppen mark, mager gräs- mark (Naturtyp: silikat-gräs- mark, 6270)	Denna del, Gipen, är en mager gräs- mark med rik blomning av olika fibblor. Rikt insektsliv med förekomst av flera rödlistade arter.	Öppen mager blomrik gräs- mark med enstaka träd i den västra kanten.	Vissa delar kan klippas mer regelbundet medan andra delar får en mer slätterlikande skötsel. Ingen gödsling. Naturvårdsbränning förekommer på delar av ytan årligen, hela ytan ska vara avbränd åtminstone vart 2-3 år.

Kasernområdet Naturvårdande skötselplan

Bilaga 2

läs tillsammans med "Skötselåtgärder" sid 3

Nr	Areal (ha)	Naturtyp	Beskrivning	Mål	Skötsel
6	22,9	Öppen mark, mager gräs- mark (Naturtyp: silikat-gräsmark, 6270) trädriddåer	Område med ett system av vägar och uppställningsplatser. Längs äldre ägogränser och kanter finns trädriddåer och träddungar. Stora öppna magra gräsmarksdelar.	Öppen mager blomrik gräsmark. Gott om trädriddåer och mindre dungar. Vägar och uppställningsplatser utformas i förhållande till att området ska hållas öppet. Här ska finnas blottor (vegetationsfria ytor) som gynnar insektslivet.	Tidig vårbränning som alternerar med slätterlikande skötsel av öppna gräsytor. Delar av skötselområdet ska stå orört hela vegetationsperioden så att pollen och nektar finns. En brandgata grävs längs gränsen till Norra utmarken för att enklare genomföra naturvårdsbränningar. Det är nödvändigt med återkommande röjningar av björk, tall och asp. Blommande/bärande buskar sparas samt en del sälg och viden. Sandblottor kan skapas återkommande, gärna i sydligt läge. Ett lämpligt läge är utmed stängslet vid områdets östra gräns.
7	26,1	Övrigt, Öppen mark, mager gräsmark 6270, träddungar med triviallöv	Stort öppet gräsmarksområde med omväxlande träddungar, jordvallar och vägsystem kallat för Stridsteknikfältet.	Öppen mager blomrik gräsmark med små lövdungar. Sälg och andra viden finns som buskar i området. Här ska finnas blottor (vegetationsfria ytor) som gynnar insektslivet.	Tidig vårbränning som alternerar med slätterlikande skötsel av öppna gräsytor. En brandgata grävs längs gränsen till Norra utmarken för att enklare genomföra naturvårdsbränningar. Delar av skötselområdet ska stå orört hela vegetationsperioden så att pollen och nektar finns tillgängligt. Återkommande röjningar av björk, tall och asp nödvändig. Blommande/bärande buskar sparas samt en del sälg och viden. Sandblottor kan skapas återkommande, gärna i sydligt läge. Lämpliga platser för blottor är området väster om terängbanan och i "gropen". Om övningverksamheten kontinuerligt skapar blottor behöver inga extra sådana grävas.
8	24,2	Parkmark och byggnader	Anlagd park mot entrén	Parkmark	Som tidigare

2017-11-28

Förteckning över rödlistade och regionalt intressanta arter som har påträffats på och nära Kasernområdet, Halmstads kommun, Hallands län

Rödlistade arter indelade i kategorier baserade på artens risk att försvinna från Sverige enligt "Rödlistade arter i Sverige, Westling 2015". Beteckningen regionalt intressant används av Länsstyrelsen i Halland och anger att arten har ett värde för naturvården regionalt, ex. ovanliga arter och signalarter.

Uppgifterna är hämtade från www.artportalen.se samt övriga databaser inom Svenska Lifewatch (www.svenskalifewatch.se). Utöver uppgifterna nedan finns det sannolikt ytterligare rödlistade eller regionalt intressanta arter i området, som ännu inte observerats eller som ej kommit till Länsstyrelsens kännedom.

Totalt i området finns uppgifter om 19 rödlistade och 17 regionalt intressanta arter.

Svenskt artnamn	Vetenskapligt artnamn	Grupp	Kommentar
Akut hotad (CR)			
Lundalm	<i>Ulmus minor</i>	Kärlväxter	
Naverlönn	<i>Acer campestre</i>	Kärlväxter	
Starkt hotad (EN)			
Knippnejlika	<i>Dianthus armeria</i>	Kärlväxter	
Stäppbandbi	<i>Halictus leucaheneus</i>	Steklar	ÅGP-art
Sårbar (VU)			
Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	Fåglar	
Mörkgökbi	<i>Nomada fuscicornis</i>	Steklar	ÅGP-art
Större vedvivel	<i>Cossonus parallelepipedus</i>	Skalbaggar	
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	Fåglar	
Väddgökbi	<i>Nomada armata</i>	Steklar	ÅGP-art

Svenskt artnamn	Vetenskapligt artnamn	Grupp	Kommentar
Nära hotad (NT)			
Busksångare	<i>Acrocephalus dumetorum</i>	Fåglar	
Fjällvråk	<i>Buteo lagopus</i>	Fåglar	
Hårginst	<i>Genista pilosa</i>	Kärlväxter	
Punktblodbi	<i>Sphecodes puncticeps</i>	Steklar	
Sandsmalbi	<i>Lasioglossum sabulosum</i>	Steklar	
Sexfläckig bastardsvärmare	<i>Zygaena filipendulae</i>	Fjärilar	
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	Fåglar	
Vickerglasvinge	<i>Bembecia ichneumoniformis</i>	Fjärilar	
Violettekantad guldvinge	<i>Lycaena hippothoe</i>	Fjärilar	
Ängsmetallvinge	<i>Adscita statices</i>	Fjärilar	
Regionalt intressant			
Bittersopp	<i>Caloboletus calopus</i>	Storsvampar	
Fältkrassing	<i>Lepidium campestre</i>	Kärlväxter	
Grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	Kärlväxter	
Göktyta	<i>Jynx torquilla</i>	Fåglar	
Igelkott	<i>Erinaceus europaeus</i>	däggdjur	
Jätteticka	<i>Meripilus giganteus</i>	Storsvampar	
Lömsk flugsvamp	<i>Amanita phalloides</i>	Storsvampar	
Mindre flugsnappare	<i>Ficedula parva</i>	Fåglar	Natura 2000-art
Rödtandad hättemossa	<i>Orthotrichum pulchellum</i>	Mossor	
Skogsbingel	<i>Mercurialis perennis</i>	Kärlväxter	
Skogsknipprot	<i>Epipactis helleborine</i>	Kärlväxter	

Svenskt artnamn	Vetenskapligt artnamn	Grupp	Kommentar
Småfibblebi	<i>Panurgus calcaratus</i>	Steklar	
Stjärtmes	<i>Aegithalos caudatus</i>	Fåglar	
Strandkorslöpare	<i>Panagaeus cruxmajor</i>	Skalbaggar	
Vialgökbi	<i>Nomada villosa</i>	Steklar	
Väddsandbi	<i>Andrena hattorfiana</i>	Steklar	
	<i>Crossocerus palmipes</i>	Steklar	

Inventering av solitära bin och andra insekter på militära övningsfält i Halland 2014 - kommentar till artlistan

Tonvikten under inventeringen av Ringenäs skjutfält, LV6 område på Galgberget samt Nyårsåsens skjutfält har legat på solitära bin, men även naturvårdsintressanta arter av andra insektsgrupper har så långt möjligt eftersökts. Sammantaget har 19 rödlistade arter, varav 12 arter solitära bin, noterats under inventeringen och många av dessa är inte tidigare kända från områdena.

Ringenäs är sedan tidigare känd som en topplokal för rödlistade arter knutna till öppna sandmarker, hedar och ängar, vilket med all tydlighet bekräftas med denna undersökning då 14 rödlistade arter hittades, varav 10 arter solitära bin. I Ringenäs gjordes en liknande inventering 2003 och då hittades endast tre rödlistade bin. En förklaring till skillnaden är sannolikt att inventeringen 2003 tillhörde de första riktade inventeringarna efter bin i länet och kunskaperna om vilka arter som kan finnas och hur man bäst hittar dem har ökat väsentligt sedan dess. Idag vet vi mycket mer och kan genomföra inventeringar med större effektivitet. Fast detta är inte hela förklaringen utan nya arter sannolikt tillkommit efter 2003. Småfibblebi (NT) hittades inte i området 2003 medan den 2014 tillhörde de vanligaste bina och sågs på flera ställen i stora antal. Den är lätt att hitta och har helt klart etablerat en stor population i Ringenäs efter 2003. Dess boparasit mörkgökbi (EN) har också tillkommit och sågs 2014 med flera exemplar. Stäppbandbi (EN) hittades som ny för Halland vid inventeringen 2003 och då sågs endast ett mindre antal bin av arten. Därefter har den ökat rejält och 2014 sågs stäppbandbiet på flera olika ställen i området och i större antal.

			Ringenäs	LV6	Nyårsåsen
Solitära bin					
Mörkgökbi	<i>Nomada ruficornis</i>	EN, ÅGP	X	X	
Stäppbandbi	<i>Halictus leucaheneus</i>	EN, ÅGP	X	X	X
Vädgökbi	<i>Nomada armata</i>	EN, ÅGP	X	X	
Pannblodbi	<i>Sphecodes miniatus</i>	VU	X		
Havstapetserarbi	<i>Megachile dorsalis</i>	NT	X		
Nätblodbi	<i>Sphecodes reticulatus</i>	NT	X		X
Praktbyxbi	<i>Dasypoda hirtipes</i>	NT	X		
Punktblodbi	<i>Sphecodes puncticeps</i>	NT	X	X	
Sandsmalbi	<i>Lasioglossum sabulosum</i>	NT		X	
Småfibblebi	<i>Panurgus calcaratus</i>	NT	X	X	
Väddsandbi	<i>Andrena hattorfiana</i>	NT	X	X	
Vialgökbi	<i>Nomada villosa</i>	NT		X	X
Övriga grupper					
Större vedvivel	<i>Cossonus parallelepipedus</i>	VU		X	
Mindre pansarstekel	<i>Tiphia minuta</i>				X
Smygstekellik glasvinge	<i>Bembecia ichneumoniformis</i>	NT	X	X	
Allmän purpurmätare	<i>Lythria cruentaria</i>	NT	X		
Ängsmetallvinge	<i>Adscita statices</i>	NT	X	X	X
Bredbrämrad bastardsvär	<i>Zygaena lonicerae</i>	NT	X		
Sexfläckig bastardsvärm.	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT		X	X
Antal arter			14	12	6

Värdekärnor för rödlistade insekter finns spridda på flera ställen inom Ringenäs skjutfält och det handlar framförallt om öppna sandmarker, ljunghedar och örtrika ängsmarker. För solitära bin är den främsta värdekärnan den öppna sandmark som finns centralt i området och som används för övningskörning med terrängfordon. Jämfört med 2003 så verkar övningsverksamheten ha intensifierats i detta område och andelen blottad sand har ökat markant – och detta är säkert en bidragande orsak till den positiva utvecklingen i området när det gäller solitära bin. Det är välkänt även från andra militära övningsfält att terrängkörning med militärfordon ofta skapar mycket höga naturvärden i sandiga marker. Även de återkommande skyddsavbränningarna i stora delar av området är en starkt bidragande faktor till de höga naturvärdena.

De mycket höga naturvärdena i LV6 övningsområden på Galgberget uppmärksammades först för ett par år sedan när mörkgökbi (EN) hittades som ny för Halland i området. Denna inventering understryker att detta område har mycket höga naturvärden och många rödlistade arter. De avspärrade övningsmarkerna i kärnområdet har endast inventerats översiktligt och här finns sannolikt betydligt fler rödlistade arter att hitta. Stora delar av markerna är idag under igenväxning med en tät och högvuxen grässvål samt lövuppslag och inslaget av blottad sand är litet i dessa delar. Riktade naturvårdsåtgärder är angelägna för att bevara markerna öppna och för att skapa mer blottad sand och en större örtrikedom.

Även Nyårsåsen har flera partier med höga naturvärden och sex rödlistade arter hittades, med stäppbandbiet (EN) som den största överraskningen. Området är stort och det finns inte lika tydliga värdekärnor som i de båda andra områdena, vilket gör att det är svårt att inventera och att det sannolikt finns fler intressanta bin och andra insekter att hitta. Ytterligare inventeringar är med andra ord önskvärda för att få en mer komplett bild av områdets artmångfald.

Under inventeringen påträffades även ett flertal andra naturvårdsintressanta insekter som sannolikt kan ses som signalarter för insektsrika marker. Rovstekeln *Lindeni* *panzeri* är en exklusiv och värmekrävande art och en hane påträffades in vid LV6 (minnesstenen) den 9 juli. Arten är tidigare endast känd från fem lokaler i landet (3 i Skåne och 2 i Halland). Bland övriga bin är det framförallt långhornsbi (LV6, Nyårsåsen), vialsandbi (alla tre områdena) och guldmurarbi (Ringenäs) som kan ses som signalarter för insektsrika marker. Även rovstekeln *Cerceris quinquefasciata* (LV6) och guldstekeln *Elampus panzeri* (Ringenäs) är signalarter för värdefulla sandmarker.